

JUAN MIGEL ARREGI

Loiolako erretore nagusia

“che eta Fidel ziren gure jainkoak gaztetan”

Kuban jesuiten buru zortzi urte pasatu ostean, Loiolako Inazioren etxera itzuli eta erretore nagusi izendatu dute Juan Migel Arregi. 📧📞 Ainitze Agirrezabala

Loiolako erretore karguaz, esku artean dituen proiektuez, Kuban jesuiten buru igarotako egonaldian topo egin zuen herri behartsuaz eta Loiolako elkarrizketez luze hitz egin du Arregik Uztarriarekin.

Loiolako erretore nagusi izendatu zintuzten San Inazio egunean. Zer moduz kargu berrian?

Duela hamabost urte ere egon nintzen erretore hemen, eta oso ezaguna dut hemengo lana. Baina, beno, hamabost urtean gauzak aldatu egiten dira, eta Kubatik etorrita berritu egin behar neure burua eta bihotza hemen.

Zer da zure egitekoa erretore nagusi bezala?

Loiolak hainbat arlo ditu: batetik

santutegia eta basilika daude, eta urtean ia 100.000 pertsona etortzen dira San Inazioren jaiotetxea bisitatzera. Bestale, gogartetxea dago, eta urtean 6.000 lagun inguru etortzen dira gogojardunak egitera. Horiez gain, gazteentzako aterpetxea, Arrupe hotela, Jesuiten gaixotegia eta liburutegia ditugu. Horiek gestionatzeaz arduratzen naiz. Baina orain ari gara hausnartzen Loiola Zentroa edo halako zerbait sortzea, gizarteko erronka desberdinei –etorkinak, bizikidetzak, espe-teratuak...– aurre egiteko.

Loiolako santutegian zenbat jesuita bizi zarete? Batez beste zer adin duzue?

50 gara, eta haietatik 25 gaixotegian daude. Batez besteko adina

|||DATUAK|||||

|||**Jaio.** 1955eko urriak 22.

|||**Herria.** Azpeitia. |||**Bizi tokia.** Loiola. |||**Lanbidea.** Loiolako erretore nagusia.

70 urteren bueltan dago.

2003tik 2008ra Loiolako probintziala izan zinen. Zer alde dago kargu hartatik honetara?

Loiolako probintzialaren ardura da Euskal Herrian ditugun erakunde guztien jarduna antolatzea eta bultzatzea. Hor daude Deustuko unibertsitatea, bost ikastetxe, pastoraltza egiteko etxeak... Guztira, 2.000 langile genituen erakunde horietan, eta haien arduraduna nintzen. Eta Loiolako erretorea izatea da guzti horren parte txiki bat. Mapa horretan Loiola zati txiki bat da, baina Loio-

la bera mundu konplexua da. Izugarria da Loiolako Inaziok zer proiektio duen mundu osoan.

Kuban zortzi urtez bizi izan zinen. Nola iritsi zinen hara?

Bizi guztian ardurako karguetan egon naiz, eta probintzial izateari utzi nionean, eskatu nuen beste lan erronka batzuk probatzeko asmoz gutxienez urtebeterako kanpora joan nahi nuela, behartsuen mundura. Kuban behar handia zegoela esan zidaten, eta oso pozik joan nintzen. Baina hara iritsi eta hiru hilabetera Kubako jesuiten burua Brasilera eraman zuten eta haren ordeko izendatu ninduten. Kubako jesuiten ardura guztia hartu behar izan nuen, nik herrialde hura ez nuen ezagutzen, eta, gainera, Kuban

bizi genuen egoera zail hartan, ba erronka handia izan zen.

Kubako jesuiten buru izen-datu zintuzten, 2012an. Kubako egoera politikoa bertatik bertara ezagutzeko parada izan zenuen. Zer topatu zenuen han?

Nik Kuba ez nuen ezagutzen bature. Niretzat Kuba zen gaztetan idealizatuta nuen leku bat. Gaztetan Che [Guevara] eta Fidel [Castro] ziren gure jainkoak. Noski, kolpea izan zen ailegatu eta jendea hain behartsu ikustea. Ekonomikoki jendea desesperatuta zegoen, bizi ezinik. Orduan, egin genuen lehen gauza izan zen haiei laguntzeko antolatzea. Baina gobernuari ez zitzaion hori asko gustatzen, ekonomikoki gauzak ez zeudela ondo onartzea bezala baitzen. Bizi egin behar dute, eta nahiz eta kristauak ez izan, elizara sartzen ziren laguntza eske. Azken batean, laguntza posible bakarra gu ginen, eliza. Jatekoa, arropa eta medikamentuak ematen genizkien. Ni heldu nintzanean jesuitak parroko lana egitera mugatzen ziren: mezak eta katekesia eman. Kuban badira eskolaz kanpo ikasgaien errepositorako eskolak, baina familia batzuk ezin zituzten ordaindu, eta gu hasi ginen antolatzen doan eskola horiek. Bat-batean, 120 ume genituen. Era berean, jabetu ginen familiak apurtuta zeudela eta amentzat formakuntza saioak eta autolaguntza taldeak antolatu genituen, eta baloreak lantzeko dantza, mu-

sika eta marrazketa tailerrak. Zentro Loiola izenean sei gune antolatu genituen Kuban, eta 2.000 haur izatera heldu ginen. Hasieran gobernuak mesfidantzaz hartu zuen gure lana; izan ere, beti egin du lan gobernuak heziketan, eta gu hor sartzea ba...

Baina gero ikusi zuten ez genuela inolako intentzio okerrrik; alde-rantziz, laguntza ematen genuela, eta, beno, onartzen joan ziren.

Azken mende erdian Kubako estatua eta eliza katolikoa-ren arteko harremanak ez ziren inoiz zu han zeunden bezain onak izan. Horrek Kubako oposizioaren kritika gogorrek ekarri zizkion elizari.

Bai, normala da. Komunismoa ofizialki jarri zutenetik erlijioa debekatuta zegoen, jazarria eta kartzelaratua. Ezin zuten elizara sartu, eta sartuz gero gertatuko zitzaienaren beldur izugarria zuten ni ailegatu nintzanean ere. Izan ere, ondorio bezala lana galdu zeza keten, edo seme-alabek ezingo zituzten hainbat karrera egin. Orain gobernuak dio erlijio askatasuna dagoela, eta egia esan, asko hobetu eta normalizatu dira gauzak, baina egunerokoan errealitate ez da hain askatua. Pixkanaka doaz gauzak aldatzen. Eliza errespetatzen da liturgia eliza barruan egiten badu eta hausnarke-ta politikoetan sartzen ez bada. Azken urteetan, elizak gobernuarekin elkarrizketak izan ditu, eta fruitu batzuk eman ditu. Adibidez, duela hiru urtera arte aipatutako zentro horiek izatea ezinezkoa zen. Egia da batzuek ez dutela harreman hori ondo ikusten eta eliza eta gobernuaren artean txoke fuertea izatea nahi luketela. Hor, batez ere, Miami-tik datorren arnasa dago. Handik irten zutenek min eta amorru handia dute. Azken batean, elkarren artean konfiantza lortu behar da, eta gobernuari ikusarazi elizaren lana ez dela kontraerreboluzioa egitea; jendeari laguntzea baizik. Baina elizak ere autokritika egin behar

“santutegia, gogartetxea eta basilika kudeatzeaz arduratzen naiz”

“Loiola zentroa sortu nahi duqu, gizarteko erronkei aurre egiteko”

du, duela 60 urte izandako jokae-rari buruz. Orain dela 60 urte eliza aberatsuek zegoen, baina orain behartsuek elizak laguntzen die.

Kubako iraultzaren ikur izan den Fidel Castro azaroren 25ean hil zen. Haren heriotzak zertan aldatuko du Kubaren egoera?

Momentuz ezertan ere ez, kontrol izugarria dago eta. Otsailaren 18a izango da giltzarria, orduan utziko baitu Raulek presidente kargua. Orain bi mugimenduren arteko borroka dago. Alde batek, gobernuak dio Fidelen ideologiari jarraitu behar zaiola, hauteskondeetan alderdi bakarrarekin jarraituko dutela, eta komunista bat jarriko dela buru. Oposizioak, berriz, demokrazia aldarrikatzen du: 'kubatar bat, boto bat'. Fidel izan da sistemaren autore morala eta intelektuala, eta Fidel hilda non oinarritzen da orain sistema? Autoritate moral eta ideologiko hori desagertu egin da. Orain komunismo hutsean ezin dute joan, beraien desastre handiena ekonomia izan baita. Txinarekin-eta hitz egin dutenean merkatu ekonomian sartzea eskatu diote, eta hori nahiz eta Fidelen ideologiaren kontra joatea izan, ikusten dute momentu honetan ez dutela beste biderik. Txina eta Vietnam izan dira ekonomikoki aurrera egin duten bi sistema komunista, baina horiek ere ekonomia

merkatua joan dira. Hor ikusi behar da momentu honetan nondik joko duten. Baina orain behetik zegoen mugimendu hori, oposizioarena eta gonerruaren postura indartu egingo dira, nabarmenago azalduko dira. Gobernuaren zeudenek beti esaten zidaten Karibeko sistema komunista zirela, eta, egia da, Kubako komunistak bertako ideosinkrasia du.

AEBekin ere egon da urteetan egon ez den harreman irekiera edo estutzea. Orain Etxe Zurira iritsi berri den Trumpek harreman hori zapuztu dezakeela uste duzu?

Zapuztu ezingo du, gainera, beraintzat ez da ona izango, baina asko baldintzatuko du. Nik uste dut Obama oso eskuzabala izan dela, pentsatuaz dinamismo, laguntze, irekitze, aukerak emate horrek ekarriko duela pertsonen nahi dugun ontasuna, askatasuna, parte hartzea eta nortasuna. Obamak garbi jolastu zuen, ito gabe, arnasa emanez. Berak pertsonalki eman zuen mezua oso ona izan zen, eta kontsolazio handia sortu zuen herrian haren bisitak. Obamak esan zuen Kubak berak egin behar zuela bere bidea, eta beraiek lagunduko zutelako bide horretan. Ez zuelako oztopatzeko, ezer inposatzeko. Noski, Trumpek ez du hori horrela egingo. Oposizioak zer dio?

Zerbait ematekotan zerbait eskatu behar zaio. Eta zer eskatu behar zaio? Demokrazia. Otsailaren 18rako fuere bultzatuko dute demokrazia egon dadin; hauteskunde askatuak egon daitezten.

Habanen jesuitek ireki duten Loiola zentroan harreman egin zenion Frantzisko aita santuari. Bisita berezia izan zen hura. Nola bizi izan zenuen zuzk?

Bisita ofizialean ez zegoen sartu-

“Obamak garbi jolastu zuen, ito gabe, arnasa emanez”

“Errespetu handiz egin zen prozesua; ariketa polita izan zen”

ta momentu hura. Handik pasatu behar zuen eta bagenekin jaitsi zitekeela. Habanako etxean elkartu ginen jesuitak, eta gure ate aurretik pasatzean sartu zen gugana. Bisita motxa izan zen, ordu laurdenekoa, baina oso familiarra. Oso une polita izan zen. Anaiak bezala agurtu ginen, maitasuna erakutsi eta aurrera egiteko animatu ginen elkar.

Euskal alderdien arteko birtartekari lana egin zenuen Loiolako elkarriketetan. Nolako esperientzia izan zen?

Bilerak Loiolan egiteko lekua eskatu zuten, eta guk lekua prestatu genuen eta laguntza eskaini genuen baldintza guztiak bete eta prozesua errazteko. Politika izan zen ikustea beraiek zer prozesu egin zuten bai politikoki, baita beraien harremanetan ere. Nik uste dut Euskal Herriak hori izan behar harko lukeela eredu; nahiz eta oso desberdin pentsatu eta historia oso gogorra izan, elkarrekin lana eginez eta hitz eginez, posible dela kontsentsu batera iristea, borondatea badago. Hilabete batzuk izan ziren, eta beti beldurrez egon ginen kazetari pila noiz azalduko. Baina ez zen gertatu halakorik, eta ez dut uste inork ezer ez zekielako izan zenik. Prozesua errespetatu egin zen. Errespetu handiz egin zen prozesua; ariketa polita izan zen. Noski, Barajasko bonba hark goitik behera bota zuen lan guztia. Baina, tira, lan hori eginda dago, eta beraien eskertu behar diegu egin zuten esfortzua. Uste dut merezi izan zuela, eta oinarri onak ekarri zituela. Sinatu bezperan izan zen leherketa, eta horrek atzeratu zuen prozesu guztia. Boikota izan zen. Norbait ez zegoen ados Loiolako prozesu horrekin; hori ez da gertatzen kasualitatez.*

BIYONA

BERRIKUNTZAK-REFORMAS

www.biyona.net / biyona@biyona.net

Etxebizitza zaharberritzea nahi duzu?

Abendaño poligonoa, 2
Tel. 943 133 015
Zarauz

Santiago auzoa, 12
Tel. 943 143 445
Zamala

San Juan, 16 (edif. AXRI)
Tel. 943 852 110
Azkoitia

Gozalaga Kalea, 18
Tel. 943 148 241
Zestoa

Erositako etxebizitza eraberritu nahi duzu?

Zer eskaintzen dugu?

Konpromisorik gabeko aurrekontua
Gremioen koordinazioa
Epeak betetzea
Erakusketa handiak